

СТРАТЕГІЯ ШВЕЙЦАРСЬКОГО СПІВРОБІТНИЦТВА УКРАЇНА 2011 – 2014

Schweizerische Eidgenossenschaft
Confédération suisse
Confederazione Svizzera
Confederaziun svizra

**Швейцарська агенція розвитку
та співробітництва ШАРС/SDC**

**Державний секретаріат Швейцарії
з економічних питань ДСШЕП/SECO**

Вступ

Швейцарська агенція розвитку та співробітництва (ШАРС) і Державний секретаріат Швейцарії з економічних питань (ДСШЕП), спільно з партнерами в Україні, розробили Стратегію швейцарського співробітництва на 2011-2014 роки. У новій стратегії підтверджується прагнення Швейцарії підтримувати перехідні процеси в Україні для підвищення рівня життя українських громадян, забезпечення ефективних публічних послуг та сталого економічного зростання.

Швейцарія надавала допомогу Україні з початку 1990-х рр. як прояв солідарності. Допомога сприяла також посиленню безпеки та стабільності в Європі, зміцненню економічних зв'язків між обома країнами. У період 2007-2010 рр. пріоритетними напрямками співробітництва були репродуктивне здоров'я, реформа системи юстиції, державного сектору, сільського господарства, а також стимулювання економічного розвитку. Фінансово-економічна криза наприкінці минулого десятиліття привела до нових проблем і засвідчила необхідність всебічних реформ. Швейцарія підтверджує свою готовність залишатися партнером України на шляху подолання цих проблем і запровадження реформ.

У центрі уваги стратегії співробітництва на 2011-2014 рр. — перелік саме тих проблем, у розв'язанні яких Швейцарія має безпосередній досвід. Країна і надалі підтримуватиме напрямки репродуктивного здоров'я, місцевого самоврядування та послуг населенню, а напрямок "економічний розвиток" поділяється у новій стратегії на два нових напрямки: фінансова та економічна стійкість та стале використання енергоресурсів.

Визначаючи програму політичних реформ за ключову для стабільних системних змін, швейцарська програма в Україні узгоджує свою допомогу з пріоритетами, визначеними українським урядом для відповідних галузей. Стратегія спирається на здобутки та досвід попередньої співпраці. В рамках Швейцарської програми підтримуються проекти на місцевому та національному рівнях, а також ведеться політичний діалог з представниками влади. Програма враховує сфери діяльності інших двосторонніх донорів та міжнародних організацій, що працюють в Україні.

Стратегія пропонує стислий огляд останніх політичних, економічних тенденцій та технічного співробітництва в цілому. Далі у документі подано обґрунтування швейцарсько-української співпраці, оцінку результатів і досвіду попередньої діяльності, викладено висновки для нової стратегії співробітництва на 2011-2014 рр., а також представлено чотири напрямки подальшого співробітництва з Україною. Окрім того, документ містить інформацію про керівництво, моніторинг та управління програмою.

ШАРС і ДСШЕП тісно співпрацюють над запровадженням цієї стратегії, намагаючись дотримуватися єдиного узгодженого підходу, проте кожна агенція відповідає за фінансування та виконання своєї частини програми, а також за досягнення цілей, визначених у відповідних переліках запланованих результатів.

Ми впевнені у досягненні стратегічних цілей, визначених у даному документі. Це стане вагомим внеском у сталий розвиток України та добробут її народу.

Берн, січень 2011 р.

Мартін Дахінден
Посол,
Генеральний директор ШАРС

Жан-Даніель Гербер
Державний секретар,
Директор ДСШЕП

Глосарій

АМУ	Академія муніципального управління
ВВП	Валовий внутрішній продукт
ВНД	Валовий національний дохід
ВООЗ	Всесвітня організація охорони здоров'я
ДСШЕП	Державний секретаріат Швейцарії з економічних питань
ЄАВТ	Європейська асоціація вільної торгівлі
ЄБРР	Європейський банк реконструкції та розвитку
ЄС	Європейський Союз
МВФ	Міжнародний валютний фонд
МОЗ	Міністерство охорони здоров'я
МФК	Міжнародна фінансова корпорація
МФУ	Міжнародні фінансові установи
НАДУ	Національна академія державного управління
НБУ	Національний банк України
НДО	Недержавна організація
НМАПО	Національна медична академія післядипломної освіти
ПЕР	Програма економічних реформ на 2010 – 2014 рр.
ПІІ	Прямі іноземні інвестиції
ПРООН	Програма розвитку ООН
РЗ	Річний звіт
СБ	Світовий банк
СНД	Співдружність незалежних держав
ЦРТ	Цілі розвитку тисячоліття
ШАРС	Швейцарська агенція розвитку та співробітництва
ШБС	Швейцарське бюро співробітництва в Україні
шв. фр.	Швейцарський франк
ЮНІДО	Організація Об'єднаних Націй з питань промислового розвитку
ЮНІСЕФ	Дитячий фонд ООН
CFAA	Оцінка системи фінансового контролю в країні
FIBL	Науково-дослідний інститут органічного сільського господарства (Швейцарія)
MERV	Моніторинг змін, важливих для розвитку
PEFA	Державні видатки та фінансова звітність
RECP	Ефективність ресурсів та більш чисте виробництво
SIDA	Шведська агенція міжнародного розвитку та співробітництва
SIFEM	Швейцарський інвестиційний фонд для країн, що розвиваються, та країн з перехідною економікою
SIPPO	Швейцарська програма сприяння імпорту
Skat	Швейцарський ресурсний центр консультацій та розвитку
USAID	Агентство США з міжнародного розвитку

Зміст

Вступ	1
Глосарій	2
Резюме	4
1. Ситуація в Україні	5
1.1 Політичний розвиток	5
1.2 Економічний розвиток	5
1.3 Соціальний розвиток	6
1.4 Співробітництво в галузі розвитку	7
2. Обґрунтування швейцарсько-українського співробітництва	8
3. Попередні досягнення та досвід	9
4. Перехід до нової Стратегії співробітництва на 2011 – 2014 рр.	13
5. Пріоритети Стратегії співробітництва на 2011 – 2014 рр.	14
5.1 Загальна мета	14
5.2 Напрямок: Місцеве самоврядування і публічні послуги (ШАРС)	14
5.3 Напрямок: Репродуктивне здоров'я (ШАРС)	15
5.4 Напрямок: Фінансова та економічна стійкість (ДСШЕП)	16
5.5 Напрямок: Стале використання енергоресурсів (ДСШЕП)	17
5.6 Непрофільна програма	17
6. Виконання програми та менеджмент	18
7. Управління програмою	20
Додатки	21
Додаток 1. Стислий огляд “Стратегії швейцарського співробітництва: Україна 2011 – 2014”	21
Додаток 2. Матриця результатів за напрямками допомоги	22
Додаток 3. Система моніторингу Стратегії співробітництва	31
Додаток 4. Карта України	33

Резюме

Упродовж минулого десятиліття в Україні тривали процеси створення демократичного суспільства, зміцнення громадянських і політичних прав, розвитку ринкової економіки. На заваді сталому економічному зростанню стала світова фінансово-економічна криза, що призвела до глибокого спаду у 2009 р. і виявила вразливість України до зовнішніх чинників. Україна вживає заходів для впровадження довгоочікуваних реформ, однак перед нею ще стоїть низка проблем, а саме – проблеми відповідності європейським стандартам плюралістичного демократичного суспільства, верховенства права, досягнення сталого економічного зростання та соціального добробуту.

Технічне співробітництво Швейцарії з Україною розпочалося в середині 1990-х років. У 1997 р. було укладено рамкову угоду про технічне і фінансове співробітництво та відкрито в 1999 р. Швейцарське бюро співробітництва у Києві, яке представляє Швейцарську агенцію розвитку та співробітництва (ШАРС) і Державний секретаріат Швейцарії з економічних питань (ДСШЕП). У попередній стратегії співробітництва ШАРС на 2007-2010 рр. пріоритетними напрямками були: репродуктивне здоров'я, реформа системи юстиції, реформа державного сектору та системи сільськогосподарського виробництва, а ДСШЕП надавав підтримку в галузі економічного розвитку. Позитивні результати попередніх років стали надійним підґрунтям для продовження співпраці з Україною.

Нова Стратегія швейцарського співробітництва з Україною на 2011-2014 рр. – це спільний стратегічний документ ШАРС і ДСШЕП. Загальною метою співробітництва на означені роки є підтримка України на перехідному етапі, спрямованому на підвищення рівня життя її громадян, забезпечення ефективності публічних послуг та сприяння сталому економічному зростанню. Головні зусилля зосереджуватимуться на чотирьох напрямках, де є потреба у швейцарському досвіді, а надання необхідної допомоги відіграватиме суттєву роль у досягненні в Україні цілей розвитку.

Спираючись на попередні здобутки, Швейцарія допомагатиме Україні підвищити рівень якості, компетентності та ефективності надання публічних послуг органами місцевої влади. Швейцарія допомагатиме Україні також і в питаннях покращення здоров'я матерів і дітей до 2015 р., зокрема шляхом модернізації перинатальних послуг та надання комплексної допомоги при небажаній вагітності.

Окрім того, Швейцарія підтримуватиме процеси створення кращих економічних умов в Україні, зміцнення здатності протистояння кризам, створення сприятливих умов для трудової зайнятості та ринкових відносин у приватному секторі. Не менш важливою стане і допомога Україні, спрямована на запровадження енергоефективних і безпечних для довкілля технологій та фінансових механізмів у житловому, комунальному та промисловому секторі України для поліпшення житлових умов, сталого економічного зростання та зменшення викидів парникових газів.

Швейцарія продовжуватиме працювати над забезпеченням рівних можливостей для жінок і чоловіків у реалізації їхніх прав та участі у процесах прийняття рішень. На всіх означених напрямках програма підтримуватиме також головні принципи ефективного врядування – прозорість і звітність.

Швейцарська допомога надається в рамках двостороннього і багатостороннього технічного співробітництва через ретельно контрольовані проекти. Співробітництво продовжуватиметься з низкою партнерів. З багатьма з них у попередні роки склалися відносини на основі довіри. Це швейцарські та українські організації, а також міжнародні партнери, зокрема МФК, ЄБРР, агенції ООН та двосторонні донори.

Загалом, у період 2011-2014 рр. в рамках швейцарського співробітництва з Україною на різні програми та проекти буде виділено близько 60 млн. швейцарських франків.

1. Ситуація в Україні

1.1 Політичний розвиток

Період після здобуття Україною незалежності у 1991 р. позначився падінням економічного рівня, зростанням соціальних проблем та організованої злочинності. Збільшилася кількість проблем з дотриманням прав людини. Ситуація стабілізувалася на початку 2000-х рр., коли в країні почалося поступове економічне зростання. З часу так званої "помаранчевої революції" — мирного масового протесту наприкінці 2004 р. — почала зміцнюватися молода українська демократія, на краще змінювалася і ситуація з дотриманням громадянських прав, таких як право на свободу переконань, розвивався політичний плюралізм. Проте сподівання народу на соціально-економічні вигоди були зруйновані неспроможністю уряду запровадити довгострокові реформи в результаті патової політичної ситуації та суцільної корупції. Економічні, культурні та мовні розбіжності, зокрема між Східною та Західною Україною, стали проблемою внутрішнього єднання України. Регіони заохочувалися до визначення власної стратегії розвитку, проте делегування повноважень дотепер залишається слабким. Крім того, навіть після останнього перегляду законодавства про судоустрій викликають стурбованість питання незалежності судової влади в Україні.

Після президентських виборів, що відбулися на початку 2010 р., нова пропрезидентська парламентська коаліція створила умови для оновленого Кабінету Міністрів і, таким чином, робота виконавчої та законодавчої гілок влади стала узгодженою. Восени 2010 р. Конституційний суд скасував внесені після "помаранчевої революції" зміни до Конституції України, цим самим істотно зміцнивши повноваження президента і, фактично, відновивши президентсько-парламентську систему правління.

Задекларованою метою нового керівництва є проведення довгоочікуваних реформ, спрямованих на підвищення рівня життя українців, зміцнення конкурентоспроможності економіки, ефективності державного управління, а також відновлення політичних зв'язків з Росією, не відмовляючись, водночас, від прагнення інтегруватися в Європу.

1.2 Економічний розвиток

Внаслідок недостатньої диверсифікації та модернізації економіки, а також залежності від імпортованих енергоносіїв Україна є вразливою до зовнішніх чинників. Економіка країни й досі спирається на важку промисловість і сільське господарство. Приватні та іноземні прямі інвестиції — обмежені через високий рівень бюрократизації та корупції. У складеному Світовим банком рейтингу сприятливих умов для підприємницької діяльності у 2010 р. Україна посідає 142 місце зі 183 країн, а в Індексі сприйняття корупції 2010 року Міжнародної громадської організації з протидії корупції "Трансперенсі Інтернешнл" ("Transparency International") — 134 місце зі 178 країн. Виробництво в Україні сільськогосподарської продукції є набагато нижчим за потенційно можливий рівень. Неefективне споживання енергії перетворює виробництво на витратне, а державний бюджет України потерпає не в останню чергу через великі державні субсидії для покриття низьких тарифів на енергоносії для підприємств і приватних споживачів. Крім того, в Україні існують серйозні екологічні проблеми, зокрема ті, що виникли в результаті аварії на Чорнобильській АЕС у 1986 р., а також пов'язані з промисловим забрудненням (спричиненим металургійною, хімічною та вугільною галузями промисловості).

У 1990-х рр. обсяг виробництва зменшився приблизно на 40%, проте з 2000 р. почалося піднесення економіки, а щорічний приріст ВВП до середини 2008 р. складав близько 7%. Світова фінансова криза та падіння світових цін на чорні та кольорові метали — основні статті експорту країни — різко зупинили економічне зростання України: у 2009 р. її ВВП зменшився на 15%. Внаслідок цього у фінансовому секторі почали швидко накопичуватися проблемні кредити. Невдовзі спад вразив і реальний сектор економіки, що призвело до низки корпоративних дефолтів. МВФ надав країні кредит у розмірі 16,4 млрд. доларів США, але виділення коштів було, зрештою, припинене через відсутність прогресу реформ. Нової домовленості щодо кредиту в розмірі 15 млрд. доларів США, яка має бути виплачена протягом 2,5 років, було досягнуто в липні 2010 р.

Втім, Україна досягла певних успіхів у підвищенні своєї конкурентоспроможності на міжнародному рівні та прагненні більшої інтеграції у світові ринки. Після приєднання до СОТ у 2008 р. країна продовжувала роботу над приведенням національних стандартів у відповідність до норм і стандартів СОТ. У червні 2010 р. було підписано угоду з ЄАВТ, тривають переговори з ЄС щодо створення зони вільної торгівлі.

1.3 Соціальний розвиток

Стале економічне зростання після 2000 р. не мало істотного впливу на зменшення рівня бідності та поліпшення умов життя для більшості українців. Деякі системи централізованого надання публічних послуг населенню, таких як водопостачання, руйнуються, проте регіональні та місцеві керівні структури ще не мають необхідних фінансових та управлінських ресурсів для надання якісних послуг самостійно і на належному рівні. Кожна четверта особа в Україні перебуває за офіційно визначеною межею бідності. Останні тенденції свідчать про збільшення розриву між міським і сільським населенням, оскільки рівень бідності на селі зростає швидшими темпами. У 2010 р. Україна посіла 69 місце серед 169 країн за Індексом розвитку людського потенціалу ООН.

Система охорони здоров'я в Україні залишається малофективною і досить низької якості. Вона зосереджена на лікарнях та інших спеціалізованих медичних закладах з надлишковими потужностями, нехтуючи первинною медико-санітарною допомогою. Неefективна система

фінансування медицини призводить до того, що пацієнти змушені неофіційно сплачувати за надані послуги, незважаючи на конституційне право на безоплатну медичну допомогу. Проте індикатори відповідних ЦРТ 4 (зменшення дитячої смертності) та 5 (поліпшення здоров'я матерів) протягом 2000 – 2008 рр. засвідчили певні позитивні тенденції, а за подальших зусиль можливість досягнення поставлених цілей до 2015 р. видається реалістичною.

При відсутності істотної різниці в доступі чоловіків та жінок до освіти та ринку праці участь жінок у прийнятті політичних рішень на вищих щаблях державного управління та в керівництві бізнес-структур досі є дуже обмеженою через традиційні стереотипи в розподілі ролей та обов'язків між жінками та чоловіками. Крім того, Україна залишається країною походження, транзиту та призначення щодо торгівлі людьми. На найбільший ризик сексуальної та/або трудової експлуатації наражаються жінки, чоловіки і неповнолітні, які мають низький рівень освіти та проживають у біднішій сільській місцевості.

1.4 Співробітництво в галузі розвитку

Офіційна технічна допомога складає менше 1% ВНД України. Країна отримує допомогу від таких міжнародних фінансових установ, як МВФ, ЄБРР та МБРР. Найбільшими донорами в Україні є ЄС, ООН, а також двосторонні агенції з розвитку зі США, Канади та Німеччини. Проте координація донорської допомоги ускладнюється з причин відсутності загального плану національного розвитку. У 2010 р. між урядом України та групою донорів було досягнуто домовленості про створення нової координаційної структури, спільно очолюваної Міністерством економіки та ООН. Якщо такий механізм буде запроваджено, то в майбутньому він сприятиме підвищенню рівня узгодженості та координації.

Консолідація влади в руках нового президента, Кабінету Міністрів і парламенту в 2010 р. зміцнила надії на ефективне запровадження реформ. Під керівництвом нового президента розроблено Програму економічних реформ на 2010-

2014 рр. (ПЕР), у якій визначено такі пріоритетні сфери, значимі для швейцарсько-українського співробітництва: підвищення ефективності державного управління, стабілізація державного бюджету та фінансового сектору, зміцнення бази приватного сектору, реформування енергетичного сектору, а також підвищення рівня соціальних послуг. За умови внесення відповідних змін у плани реформування окремих галузей, ПЕР може служити базовим документом для узгодження роботи донорів.

ПЕР забезпечує надійну основу для подальших реформ, проте уряд має опікуватися розвитком громадянських прав. Окрім того, на перешкоді запровадженню реформ може стати апарат державного управління, адже багато хто в ньому має вигоди від бюрократичної системи. Реформи можуть призвести також до політичного розбрату і соціальної напруги.

2. Обґрунтування швейцарсько-українського співробітництва

Україна – держава з 46-мільйонним населенням. Вона межує з Євросоюзом і Російською Федерацією, відіграючи, отже, важливу роль у політичній та економічній стабільності в Європі. Маючи величезну територію і багаті орні землі та практикуючи одночасно неефективне використання енергії, Україна стає важливим гравцем, коли йдеться про вирішення глобальних проблем, таких як продовольча безпека та зміни клімату. Україна є також ключовим партнером у вирішенні питань міграції. Крім того, Швейцарія та Україна мають взаємні інтереси в економічній сфері. Для Швейцарії Україна є другим за розміром експортним ринком на території СНД, а швейцарські прями інвестиції в Україну збільшуються. Існує ще значний не-

реалізований потенціал для розширення торгівлі та поглиблення економічних відносин між двома країнами. Важливим кроком в цьому напрямку є підписана у 2010 р. угода про вільну торгівлю між Україною та ЄАВТ.

Зовнішня політика Швейцарії у Східній Європі спрямована на підтримку верховенства права та прав людини, зміцнення політичних інституцій та сприяння сталому економічному й соціальному розвитку. В інтересах Швейцарії підтримувати Україну на шляху до поглиблення демократії та зростання добробуту. Технічне співробітництво Швейцарії з Україною розпочалося в середині 1990-х років, а в 1997 році було укладено рамкову угоду про технічне та фінансове співробітництво та в 1999 р. відкрито в Києві Швейцарське бюро співробітництва. Попередня стратегія співробітництва на 2007-2010 рр. визначала пріоритетними напрямками репродуктивне здоров'я, реформу системи юстиції, реформу державного сектору, системи сільськогосподарського виробництва та економічний розвиток.

3. Попередні досягнення та досвід

За обсягом фінансування Швейцарія не належить до найбільших донорів в Україні, однак у минулому, завдяки діяльності Швейцарської агенції розвитку та співробітництва (ШАРС) і Державного секретаріату Швейцарії з економічних питань (ДСШЕП), вона була важливим партнером України на шляху розвитку і відіграла активну роль у координації діяльності донорів та веденні політичного діалогу. Українські партнери високо оцінювали досвід Швейцарії в галузі розвитку, а сама країна здобула репутацію гнучкого та надійного партнера, який не переслідує політичних цілей.

Реформування державного сектору, децентралізація

Швейцарська програма успішно сприяла запровадженню в Україні методу соціальної мобілізації та допомагала органам місцевої влади підвищувати рівень надання послуг населенню на місцях, в тому числі у постачанні чистої питної води. Це позитивно вплинуло на здоров'я сімей та зменшило щоденне побутове навантаження на жінок в тих областях, які одержували таку допомогу. За період 2007-2010 рр. близько 350 000 громадян у вибраних областях України отримали доступ до покращених комунальних послуг. Понад 1 000 держслужбовців і представників органів місцевого самоврядування пройшли підготовку та застосовують здобуті вміння з планування, бюджетування та управління наданням комунальних послуг населенню на засадах безпосередньої участі громадян у зазначених процесах. Багато партнерських районів і муніципалітетів інституціоналізували

порядок планування та бюджетування за участю громадян в рамках місцевої нормативної бази і наразі збільшують фінансування інфраструктури публічних послуг з власних бюджетів. Швейцарія долучалася також до розробки концепції місцевого самоврядування та адміністративно-територіальної реформи, затверджених попереднім складом Кабінету Міністрів України у 2009 р. Проте сподівання на реформи в галузі децентралізації у попередні роки не справдилися, хоча досвід останніх чотирьох років свідчить, що регіони дедалі більше прагнуть економічного та соціального розвитку своїх територій, а на місцях є новаторські й активні зацікавлені кола, здатні досягати відчутних змін. Оскільки регіони намагаються підвищувати якість послуг, які вони мають надавати, то існує великий попит на технічну допомогу, зміцнення потенціалу та інвестиції.

Репродуктивне здоров'я

У попередні роки, за підтримки міжнародних партнерів, Україна розпочала модернізацію послуг у сфері здоров'я матерів і дітей. Завдяки швейцарській допомозі у галузі репродуктивного здоров'я розроблено примірний перелік перинатальних послуг, у якому визначені базові послуги, що пропонуються на різних рівнях надання медичної допомоги, створені моделі сприяння здоров'ю матері й дитини, де також враховано особливу роль батька, інтегрованих перинатальних послуг, технологічного менеджменту в системі охорони здоров'я та застосування інформаційно-комунікаційних технологій (ІКТ). Ці моделі були запроваджені у 23 районах 4 областей, охопивши до кінця 2010 р. 1,8 млн. осіб (в т.ч. близько 415 000 жінок репродуктивного віку). Підтримка провадилася не лише у формі передачі ноу-хау, вона передбачала також виділення коштів на медичне обладнання, ремонт та реконструкцію інфраструктури. Важливі новації, підтримувані ШАРС, відображені у

нещодавно розробленій МОЗ стратегії розвитку перинатальної допомоги та в наказі про затвердження та впровадження "Примірного переліку послуг перинатальної допомоги на всіх етапах її надання". Всі ці заходи сприяли збільшенню частки нормальних пологів на 10% та кількості партнерських пологів на 50%, що призвело до зниження рівня материнської та дитячої смертності в період 2000-2010 рр.

Післяабортні ускладнення були причиною майже 10% випадків материнської смертності у 2009 році. Консультації з питань переривання небажаної вагітності часто взагалі не проводяться, а сучасні методи штучного переривання вагітності, такі як медикаментозний аборт чи вакуумна аспірація, не використовуються. Швейцарська програма наразі намагається відреагувати на цю ситуацію шляхом розробки та впровадження моделі комплексної допомоги при небажаній вагітності та перегляду нормативної бази.

Сільське господарство та розвиток села

На початку нинішнього тисячоліття в Україні практично не існувало сертифікованого органічного сільського господарства. За минулі роки воно значно розвинулося, в тому числі в результаті діяльності агенції з сертифікації "Органік Стандарт" за підтримки ДСШЕП і Асоціації виробників органічної продукції "БІОЛан Україна", підтримуваної ШАРС. На сьогодні сектор екологічно чистого, органічного сільського господарства вже складається зі 118 сертифікованих фермерських господарств із загальною площею орних земель 270 000 га, завдяки чому Україна увійшла до двадцятки найбільших виробників органічної продукції у світі. Єдина на сьогодні українська агенція з сертифікації "Органік Стандарт", що також має міжнародну акредитацію, у 2009 р. сертифікувала 30% органічних площ України. Проте для збільшення частки на внутрішньому та зовнішньому ринках і для забезпечення прибутковості органічного бізнесу необхідно підвищувати якість і розширювати асортимент органічної продукції. Таким чином, підтримку органічного виробництва та розбудову виробничо-збутових ланцюгів буде продовжено як пріоритетний напрямок чинної стратегії.

У тісній співпраці з Державним комітетом лісового господарства України швейцарському проєкту вдалося до 2010 р. ввести положення про наближене до природи лісівництво до навчальної програми та нормативної бази лісокористування в Україні. Таким чином, зменшився негативний вплив суцільного вирубування деревини на збереження і відновлення лісів. У лісовому секторі України, завдяки використанню швейцарського досвіду, було запроваджено нову практику, а саме — планування ведення лісового господарства за участі громад та кластерний підхід до лісового сектору в Карпатському регіоні. Наприкінці 2010 р. Швейцарія завершила надання цієї успішної технічної підтримки.

Реформування системи юстиції

Допомога з боку Швейцарії сприяла досягненню низки важливих результатів у сфері юстиції. Завдяки внеску Швейцарської Конфедерації, європейські норми, такі як принципи незалежності суддів та відновного правосуддя, включені до концепції українського судоустрою. В громадах було протестовано міжінституційний підхід до профілактики злочинів, скоєних неповнолітніми, а інструктивним листом Генеральної прокуратури медіація була визнана як новий елемент у переліку методів кримінальної юстиції. Крім того, швейцарська програма сприяла поліпшенню умов утримання в місцях позбавлення волі, особливо таких вразливих груп, як жінки, матері з дітьми та неповнолітні правопорушники.

Оскільки інші міжнародні діячі, такі як ЄС і США, визначили підтримку реформи системи юстиції як один зі своїх пріоритетів на наступні роки, то Швейцарія поступово (до 2012 р.) згоратиме свою програмну діяльність у цій галузі.

Економічний розвиток

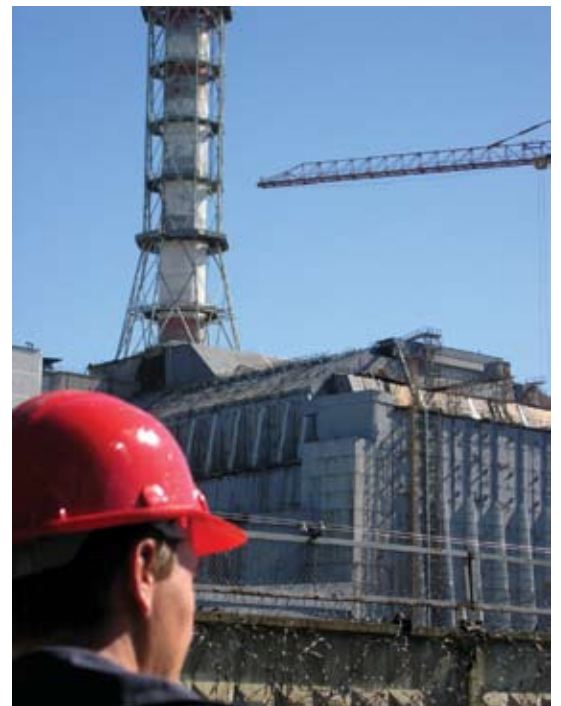
З середини 1990-х рр. переважна частина допомоги ДСШЕП спрямовувалася на фінансування відновлення базової інфраструктури в галузі охорони здоров'я, енергетики та водовідведення. Кількість проектів технічної допомоги в минулому була досить обмеженою, проте в рамках нинішньої стратегії запроваджуватимуться нові проекти.

Серед проектів у галузі фінансування інфраструктури слід відзначити передачу з Цюріха до Вінниці трамваїв, які були у використанні. В результаті було досягнуто зниження енергоспоживання міським транспортом на 20%, а також істотно покращилися умови перевезень. Це співробітництво передбачало також технічну допомогу міському трамвайно-тролейбусному депо, яке почало надавати послуги з обслуговування та ремонту трамвайними управліннями інших міст України. Проект реабілітації гідроенергетики та системного контролю з фінансування заміни турбін на каскаді гідроелектростанцій на Дніпрі – Київської та Канівської ГЕС – було завершено у 2010 р. Його результатом стало збільшення на 25% виробництва електроенергії на двох ГЕС завдяки заміні чотирьох турбін. Проте вжиті заходи не змогли повною мірою задовольнити надзвичайно великі потреби у модернізації підприємств житлово-комунальної галузі, а також у реалізації відповідних реформ. Таким чином,

швейцарська допомога зосереджуватиметься на визначеному напрямку зі сталого використання енергоресурсів та продовжуватиме започатковане партнерство.

У сфері багатостороннього співробітництва Швейцарія, через Чорнобильський фонд "Укриття" та Рахунок ядерної безпеки ЄБРР, сприяла виведенню з експлуатації Чорнобильської АЕС. Однак у процесі запровадження цих проектів постійно траплялися затримки, а відповідні кошториси збільшувалися. Цей досвід буде враховано при визначенні пріоритетів на майбутнє.

Підтримуючи приватний сектор, Швейцарія зосередила зусилля на питаннях корпоративного управління та сприянні інвестиціям. Корпоративне управління було визначено як ключове для структурних вдосконалень, але не менш важливим для залучення іноземних інвестицій та підвищення ефективності роботи. Наслідком співробітництва з МФК у рамках двох важливих проектів стало вдосконалення практики корпоративного управління в українських банках і компаніях, що сприяло кредитуванню малого та середнього бізнесу. Крім того, допомога спрямовувалася на стимулювання місцевих НДО, що об'єднують банківські установи, і освітніх закладів для сприяння розвитку корпоративного управління на майбутнє.

4. Перехід до нової стратегії співробітництва на 2011–2014 рр.

Швейцарія готова активно підтримувати Україну в проведенні комплексу реформ у тих галузях, де її допомога реально сприятиме розвитку країни. Продовжуватиметься та поглиблюватиметься підтримка у сфері репродуктивного здоров'я, місцевого самоврядування та надання послуг населенню (у попередній фазі: реформування державного сектору, децентралізація), а допомога, що належить до категорії економічного розвитку, розширюється у двох напрямках: досягнення фінансової та економічної стійкості та сталого використання енергоресурсів.

В Україні існує політичний консенсус щодо необхідності проведення фінансової, адміністративно-територіальної реформ та вдосконалення місцевого самоврядування. Тому Швейцарія продовжуватиме сприяти підвищенню рівня регіональних та місцевих органів влади в питаннях ефективного управління та надання публічних послуг населенню за участю громадян та представників приватного сектору. Допомога надаватиметься таким чином, щоб приносити максимальну користь цільовим групам у регіонах, незважаючи на імовірність невисоких темпів розвитку та повільне запровадження в країні нормативної бази для зміцнення місцевого самоврядування.

Метою допомоги у галузі охорони здоров'я є розширення доступу до перинатальних послуг і підвищення їх якості шляхом капіталізації досягнутих результатів та популяризації успішного досвіду. На попередньому етапі співпраці основними рушіями змін були управління охорони здоров'я та персонал на рівні області, району або закладу, безпосередньо задіяні в розробці та пілотному впровадженні відповідних моделей. Вони й надалі відіграватимуть ключову роль під час реалізації програми співробітництва.

Продовжуватиметься допомога у сфері фінансової та економічної стійкості для подолання наслідків фінансової кризи, яка виявила структурні проблеми на мікро- та макrorівнях, що залишалися без належної уваги у попередній період зростання. Мета допомоги у цій сфері – поліпшення базових економічних умов та зміцнення потенціалу фінансових і корпоративних інституцій.

Окремим напрямком допомоги буде стале використання енергоресурсів. Швейцарія має багаторічний досвід у галузі енергетики та охорони довкілля. Цей вибір обумовлено тим, що Україні вкрай необхідно підвищити ефективність енерговикористання, оскільки країна споживає у 3,8 разів більше енергії на одиницю ВВП, ніж європейські держави, головним чином через слабозвинену та неефективну інфраструктуру. І житловий, і промисловий сектори мають величезний потенціал для енергозбереження та зменшення викидів. Необхідність підвищення тарифів на споживання енергії створює вагомий підстави для запровадження енергозберігаючих технологій, а потенціал для залучення окупних інвестицій стає більш привабливим.

5. Пріоритети Стратегії співробітництва на 2011–2014 рр.

5.1 Загальна мета

Швейцарія підтримує Україну на перехідному етапі з метою підвищення рівня життя її громадян, ефективного надання публічних послуг населенню та сприяння сталому економічному зростанню.

5.2 Напрямок: Місцеве самоврядування і публічні послуги (ШАРС)

Метою допомоги на цьому напрямку є розширення доступу до публічних послуг, які відповідають потребам населення, і підвищення рівня компетентності місцевих органів влади, відповідальних за надання таких послуг.

У швейцарській програмі співробітництва враховано досвід попередньої діяльності, яка передбачала цільову підтримку органів місцевого самоврядування, пошук шляхів підвищення рівня надання послуг у тісній співпраці з населенням і приватним бізнесом. Програма і надалі стимулюватиме методи планування, фінансування та управління наданням послуг населенню на рівні громад. Фінансова і технічна допомога спрямовуватиметься на підтримку ініціатив громад у галузі водопостачання, утилізації твердих відходів, забезпечення енергоефективності, задовольняючи потреби громадян, що проживають у сільській місцевості та в містах. Допомога здійснюватиметься на засадах спільного

фінансування інфраструктури в системі надання публічних послуг населенню.

Швейцарська програма стимулюватиме також лідерський і управлінський потенціал, зокрема нових керівників-жінок, сприяючи рівному представництву чоловіків і жінок у структурах, відповідальних за прийняття рішень, допомагаючи їм визначити власні пріоритети, забезпечуючи доступ до послуг і контроль за їх наданням.

Для національних навчальних закладів державного управління передбачено допомогу, спрямовану на вдосконалення навчальних програм для державних службовців і представників органів місцевої влади щодо надання публічних послуг населенню. Швейцарська програма передбачає також підтримку національних асоціацій органів місцевої влади у включенні передових методів до рекомендацій державного рівня та поширенні цих методів серед членів асоціацій.

Прозоре і підзвітне державне управління є ключовим для підвищення рівня надання послуг населенню. Тому у швейцарській програмі співробітництва приділено особливу увагу консультаціям і спілкуванню з громадянами, вдосконаленню процедур та звітуванню про результати. Для забезпечення ефективності цієї діяльності, одним із завдань програми є віднаходження сталих місцевих механізмів фінансування.

Існує певний ризик того, що центральна влада не виявить бажання передати повноваження управління фінансами на місцевий рівень. Успіх швейцарської програми залежатиме також від того, наскільки активно долучатимуться до процесу реформ асоціації органів місцевого самоуправління та навчальні заклади.

5.3 Напрямок: Репродуктивне здоров'я (ШАРС)

Метою напрямку є підтримка України у досягненні адаптованих показників ЦРТ 4 та 5, тобто істотного поліпшення здоров'я матерів та дітей до 2015 р. Програма сприятиме модернізації перинатальних послуг та запровадженню комплексної допомоги при небажаній вагітності в Україні. Пропагуватиметься здоровий спосіб життя для вагітних, їхніх партнерів і немовлят, підвищуватиметься рівень обізнаності серед чоловіків і жінок про статеве та репродуктивне здоров'я і про наявні послуги.

Запровадження примірного переліку перинатальних послуг і вдосконалення технології управління в охороні здоров'я дозволить підвищити ефективність системи шляхом заохочення до надання послуг на первинному рівні та підвищуючи поінформованість щодо вартості та управління медичними технологіями. Програму спрямовано також на модернізацію безперервної медичної освіти та професійного спілкування на основі ширшого використання телемедицини, модулів електронного дистанційного навчання та електронних архівів. Ефективність системи охорони здоров'я підвищуватиметься завдяки вдосконаленню механізмів переспрямування і транспортування, а також механізмів управління якістю. Програма сприятиме гендерній

рівності, заохочуючи спілкування між чоловіками та жінками, взаємну підтримку та спільну відповідальність у тому, що стосується статевого і репродуктивного здоров'я, вагітності, пологів, догляду за новонародженими.

Швейцарська програма прагне узагальнити попередній досвід надання допомоги Україні та популяризувати його, підтримуючи МОЗ у подальшому вдосконаленні нормативної бази в галузі перинатології та комплексної допомоги при небажаній вагітності, а також у поширенні нових методів надання перинатальних послуг у 4 областях. Спільно з Національною медичною академією післядипломної освіти, головні зусилля спрямовуватимуться на розробку та інституціоналізацію додаткових модулів з питань механізмів переспрямування та антенатальної допомоги. Програма забезпечить підвищення якості послуг не лише у кількох вибраних районах, а й для громадян у цілому, в тому числі й тих, що проживають у віддалених районах. Щоправда, існує певний ризик того, що людські та фінансові ресурси не виділятимуться оптимальним чином на обласному та місцевому рівнях. Швейцарія уважно за цим стежитиме і намагатиметься вплинути на відповідні органи влади.

5.4 Напрямок: Фінансова та економічна стійкість (ДСШЕП)

Метою роботи на цьому напрямку є створення кращих економічних базових умов та зміцнення здатності протистояти кризам, створення сприятливих умов для трудової зайнятості та ринкових відносин у приватному секторі. Досягнення сталого розвитку в Україні залежатиме передусім від динамічного та новаторського малого і середнього бізнесу. Такий розвиток потребує відведення більшої ролі малому та середньому бізнесу та ефективнішого використання його потенціалу у створенні нових робочих місць, запровадженні інноваційних технологій, диверсифікації статей експорту, розосередження промисловості та відповідного впливу на зменшення бідності. Фінансова система також залишається слабкою, а для кредитування приватного бізнесу наразі доступні лише короткострокові позики з надмірними відсотками.

Для досягнення зазначеної мети планується здійснити такі кроки:

По-перше, Швейцарія надаватиме технічну і фінансову допомогу та забезпечуватиме прямі приватні інвестиції (через Швейцарський інвестиційний фонд для країн з перехідною економікою) для підвищення стійкості фінансового сектору й покращення доступу приватного сектору до грошових коштів. Надаватиметься підтримка фінансовому та корпоративному секторам для підвищення рівня антикризового управління та стійкості по відношенню до зовнішніх чинників переважно через вдосконалення методів управління ризиками. Крім того, надаватиметься допомога для зміцнення нормативної бази щодо проблем неплатоспроможності, вирішення питань проблемних кредитів та передачі проблемних активів. Звичайно, успіх залежатиме від ефективності запровадження відповідних законодавчих актів. На макроекономічному рівні Швейцарія має намір фінансувати технічну допомогу через міжнародні фінансові установи, головним чином через МВФ, спрямовану на вдосконалення управління державними фінансами та поліпшення загальних умов для фінансового сектору. Проте рівень участі значною мірою залежатиме від готовності уряду до проведення реформ, орієнтованих на оздоровлення ринку та ефективне врядування.

По-друге, допомога буде спрямована на зміцнення економічної стійкості малого і середнього бізнесу на основі поліпшення бізнес-клімату, диверсифікації експорту та інтеграції в міжнародну торгівлю. Допомога може передбачати підтримку реформування законодавчої бази, створення сертифікованих сталих виробничо-збутових ланцюгів (наприклад, в органічному сільському господарстві). Україна також одержить підтримку у доступі до ринків з боку Швейцарської програми сприяння імпорту (SIPPO) та сприяння інвестиціям у приватний сектор з боку Фонду для новостворених підприємств – “Startup Fund”. Окрім того, угода про вільну торгівлю між Україною та ЄАВТ і проект двосторонньої швейцарсько-української угоди по сільському господарству передбачають співробітництво у сфері санітарних і фітосанітарних заходів, управління ризиками, а також забезпечення сталості та управління якістю у виноробстві.

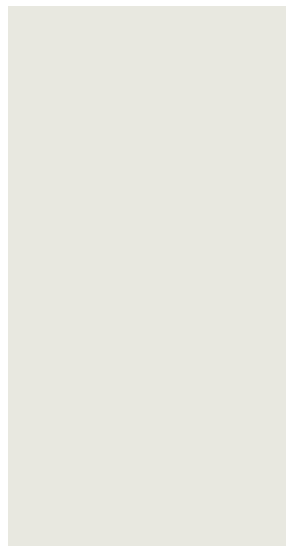

5.5 Напрямок: Стале використання енергоресурсів (ДСШЕП)

Метою у цій сфері є запровадження енерго-ефективних і найменш шкідливих для довкілля технологій та фінансових механізмів у житлово-комунальному та промисловому секторах України. Це сприятиме підвищенню рівня життя, сталому економічному розвитку та зменшенню викидів парникових газів. Однак ефективність допомоги залежатиме від того, чи зможе Україна підвищити тарифи на енергоносії до економічно обґрунтованого рівня, забезпечивши, таким чином, необхідні стимули для раціонального використання енергії.

У цій сфері Швейцарія, по-перше, сприятиме створенню механізмів фінансування енерго-ефективних заходів у житловому секторі. До цієї категорії належить допомога фінансовим установам у створенні ефективних кредитних продуктів для таких цільових груп, як об'єднання співвласників багатоквартирних будинків і компанії з управління житловим фондом. Швейцарська програма співпрацюватиме також з владними структурами на державному рівні з метою вдосконалення нормативної бази та створення кращих стимулів для подібних інвестицій. Діяльність розділятиметься на фази, першочергова увага приділятиметься правовому клімату та підвищенню рівня поінформованості, надалі проводитиметься консультативна робота з фінансовими установами.

Крім того, Швейцарія сприятиме енергоефективності та використанню відновлювальних джерел енергії шляхом інвестицій в комунальну інфраструктуру — централізоване теплопостачання, теплову санацію громадських будівель, енергопостачання, водопостачання та водовідведення, вуличне освітлення та громадський транспорт. Паралельно буде зміцнено кадровий потенціал на місцевому рівні для надання більш ефективних послуг у сфері комунальної інфраструктури. Оскільки фінансування допомоги в галузі розвитку інфраструктури потребує інтенсивного управління ризиками, то Швейцарія забезпечить відповідні людські ресурси для моніторингу фідучіарних ризиків.

У сфері сталого використання енергоресурсів ДСШЕП, спільно з державними та приватними партнерами, стимулюватиме запровадження енерго-ефективних технологій у промисловому секторі економіки. В першу чергу це передбачає створення Центру більш чистого виробництва за моделлю, перевіреною в низці країн-партнерів ДСШЕП.

5.6 Непрофільна програма

Поступово згортаючи діяльність у секторі реформування юстиції, Швейцарія звертає особливу увагу на капіталізацію та організаційне оформлення результатів, досягнутих українськими партнерами.

В Україні продовжуватиме діяльність Швейцарська регіональна програма протидії торгівлі людьми, яка наразі підтримує ініціативу з попередження торгівлі людьми в Україні через соціальну роботу та мобілізацію громад. Буде ретельно розглянуто можливість додаткової допомоги у цій сфері.

Крім того, у Швейцарії працюють над питаннями надання подальшої допомоги Україні для вирішення проблем, пов'язаних із закриттям Чорнобильської АЕС.

6. Виконання програми та менеджмент

Взаємодія між основними напрямками допомоги

ШАРС і ДСШЕП прагнуть не лише забезпечити максимальну узгодженість технічної та економічної допомоги, а й координувати зусилля з роботою інших швейцарських державних агенцій, що працюють в Україні.

Ініціативи у галузі енергоефективності в житловому секторі спиратимуться на практичний досвід місцевого самоврядування і надання послуг населенню, підтримуючи об'єднання співвласників багатоквартирних будинків. У регіонах, де швейцарська програма надаватиме допомогу на кількох напрямках, спільно з регіональним керівництвом запроваджуватимуться координаційні механізми, спрямовані на підвищення рівня ефективності, координації діяльності на різних напрямках і навчання.

Принципи надання допомоги

Визнаючи, що політичні реформи є ключовими для тривких системних змін, швейцарська програма співробітництва в Україні узгоджує питання допомоги з пріоритетами, визначеними українським урядом у ПЕР та відповідних галузевих стратегіях. Швейцарська допомога надається в рамках двостороннього та багатостороннього технічного співробітництва та через чітко визначені й ретельно контрольовані інвестиційні проекти.

Швейцарія прагне створювати реальний потенціал і передавати знання місцевим партнерам в Україні, щоб забезпечити ефективність і сталість їхньої діяльності на тривалу перспективу. У сферах надання послуг населенню та репродуктивного здоров'я буде забезпечено регулярний обмін досвідом з програмою ШАРС у сусідній Молдові (співробітництво "Схід – Схід").

Партнери

Продовжуватиметься співпраця з низкою партнерів-виконавців, з якими у попередні роки склалися відносини на основі довіри. Йдеться про співпрацю з організаціями зі Швейцарії та

України, міжнародними фінансовими установами та агенціями ООН. Також було підписано проектні угоди з відповідними галузевими міністерствами або іншими владними структурами, в яких визначено обсяги внесків кожної сторони для досягнення запланованих результатів. Що стосується формування політики та політичного діалогу, то Швейцарія прагне створювати альянси і лобювати спільну позицію донорів.

Урядування як наскрізна тема

Справедлива участь у процесі прийняття рішень, а також прозорість і звітність у державному управлінні є важливими принципами урядування для підвищення якості державних послуг у сфері охорони здоров'я, енергопостачання та постачання питної води. Швейцарська програма передбачає наскрізний характер таких принципів, наприклад, через налагодження тісніших зв'язків між громадянським суспільством та органами місцевого самоврядування, запровадження різних механізмів контролю і збалансованості.

Урядування є ключовим принципом прозорого та ефективного управління економікою як у приватній, так і у громадській сферах, одним з головних факторів стримування корупції. У швейцарській програмі передбачено такі питання, як підтримка раціонального фінансового управління на державному та місцевому рівнях, ефективне регулювання бізнес-механізмів та досконале корпоративне урядування.

Гендерна рівність як наскрізна тема

ШАРС і надалі підтримуватиме гендерну рівність на всіх напрямках надання допомоги, забезпечуючи рівні можливості для жінок і чоловіків конструктивно долучатися до зміни існуючих гендерних ролей та реалізовувати свої права, не зазнаючи дискримінації за ознаками статі. Щоб подолати розрив між правовими зобов'язаннями щодо гендерної рівності та виконанням таких зобов'язань у реальному житті, місцеві та регіональні органи влади повинні враховувати різні потреби чоловіків і жінок.

Географія діяльності

Надаючи досить невеликі для такої держави, як Україна, кошти, Швейцарія прагне сприяти запровадженню відчутних та явних змін в обраних регіонах України по всіх тематичних напрямках, враховуючи при цьому особливості та специфіку цих регіонів. По можливості, зусилля спрямовуватимуться на забезпечення якомога ширшого впливу (у загальнодержавному масштабі) шляхом запровадження інноваційних підходів та популяризації досвіду успішної діяльності, а також шляхом налагодження адресного політичного діалогу.

Кадрові та фінансові ресурси

Протягом 2011-2014 рр. бюджет ШАРС складатиме щороку понад 5 млн. швейцарських франків, а ДСШЕП планує виділити за цей період близько 40 млн. швейцарських франків.

Таблиця внизу показує розподіл запланованих коштів по напрямках надання допомоги, починаючи з січня 2011 р. до грудня 2014 р., як в абсолютних цифрах, так і відсотках. В ній також показано нові фінансові зобов'язання, які

Швейцарська програма співробітництва планує взяти на себе по відношенню до України за цей чотирьохрічний період. У цих даних не враховано допомогу, що надається в рамках глобальних або регіональних програм, зокрема SIFEM, SIPPO чи Фонд для новостворених підприємств – "Start-up Fund".

Швейцарське бюро співробітництва у Києві очолює його директор – громадянин Швейцарії; йому допомагають: заступник директора, фінансовий/адміністративний менеджер, національні координатори програм та допоміжний персонал. Кошти на утримання ШБС складають щорічно 0,8 млн. швейцарських франків.

Напрямок співробітництва	Заплановані витрати на період 2011 – 2014 рр. (у млн. шв. фр.; витрати, затверджені до 2011 р.)	Заплановані витрати на період 2011 – 2014 рр. (у відсотках від загальної суми запланованих витрат)	Заплановані нові зобов'язання на період 2011 – 2014 рр. (у млн. шв. фр.; включно нові зобов'язання, що передбачають витрати після 2014 р.)
Місцеве самоврядування та публічні послуги (ШАРС)	9	16%	8
Репродуктивне здоров'я (ШАРС)	8	14%	8
Фінансова та економічна стійкість (ДСШЕП)	12	21%	11
Стале використання енергоресурсів (ДСШЕП)	20	35%	29
Непрофільна програма (внесок до Чорнобильського фонду "Укриття" тощо)	8	14%	6
Загалом:	57	100%	62

7. Управління Програмою

Здійснення моніторингу Стратегії співробітництва передбачає дві мети, які стосуються управління програмою, – забезпечити відповідність, ефективність та дієвість Швейцарської програми співробітництва, а також звітність про досягнуті результати.

Моніторинг здійснюється Швейцарським бюро співробітництва (ШБС) із залученням партнерів для оцінки відповідних результатів по напрямках. Моніторинг програми буде здійснюватися на трьох рівнях: (1) на рівні країни, щоб оцінити прогрес у досягненні результатів, закладе-

них у Програмі економічних реформ та інших державних галузевих стратегіях, та визначити відповідні зміни ситуації в країні; (2) на рівні Швейцарської програми співробітництва, щоб відстежувати досягнення на різних напрямках (порівняно з Матрицею результатів за напрямками допомоги, Додаток 2); (3) на рівні Швейцарського бюро співробітництва, щоб перевірити виконання Програми на предмет застосування принципів надання допомоги, співробітництва з партнерами, розподілу фінансових ресурсів та інших аспектів управління.

Рівень	Сфера особливої уваги	Інструмент	Періодичність
Результати розвитку країни	<ul style="list-style-type: none"> Результати розвитку країни за напрямками. Загальні зміни контексту, що мають значення для Швейцарської програми співробітництва; специфічні зміни за напрямками (зокрема, стосовно децентралізації). 	<ul style="list-style-type: none"> Річний звіт (таблиця результатів). Відстеження загальної ситуації в країні / за напрямками. 	<ul style="list-style-type: none"> Щоосені Щоосені
Результати Швейцарської програми	<ul style="list-style-type: none"> Ефективність допомоги для досягнення (річних) цілей і цілей країни. 	<ul style="list-style-type: none"> Річний звіт (таблиця результатів). Оцінка та вивчення напрямку / проекту. 	<ul style="list-style-type: none"> Щоосені За необхідності
Управління Програмою	<ul style="list-style-type: none"> Ефективність і результативність ШБС у підтримці програми для досягнення запланованих результатів Стратегії співробітництва. 	<ul style="list-style-type: none"> Річний звіт. Звіт про роботу бюро. Звіт за результатами зовнішнього аудиту. 	<ul style="list-style-type: none"> Щоосені

Щоосені ШБС у формі річного звіту доповідатиме про успіхи в досягненні запланованих Програмою результатів та внесок у досягнення відповідних цілей розвитку країни. Базовим документом стане Матриця результатів за напрямками допомоги з якісними та кількісними індикаторами й цілями, визначеними на основі вихідних даних.

У першому півріччі 2014 р. буде проведено попередню оцінку досягнень в рамках даної Стратегії співробітництва та визначено орієнтири подальшої діяльності ШАРС та ДСШЕП в Україні.

Додаток 1

Стислий огляд "Стратегії швейцарського співробітництва: Україна 2011 – 2014"

Синопис "Стратегії швейцарського співробітництва: Україна 2011 – 2014"

Мета

Швейцарія підтримує Україну на перехідному етапі з метою підвищення рівня життя її громадян, ефективного надання публічних послуг населенню та сприяння сталому економічному зростанню.

Напрямки надання допомоги

Міське самоврядування та публічні послуги

Репродуктивне здоров'я

Фінансова та економічна стійкість

Стале використання енергоресурсів

Гендер та врядування як наскрізні теми

Цілі за напрямками надання допомоги

Покращення доступу до публічних послуг, які відповідають потребам населення; підвищення рівня компетентності й спроможності органів місцевого самоврядування у наданні публічних послуг.

Підтримка України в досягненні адаптованих ЦРТ 4 та 5, тим самим значно поліпшуючи здоров'я матерів та дітей.

Створення ефективніших рамок умов для протистояння кризовим явищам, підвищення рівня зайнятості та стимулювання ринкових можливостей у приватному секторі.

Сприяння підвищенню рівня життя, сталому економічному розвитку та зменшенню викидів парникових газів в Україні.

Допомога з боку Швейцарії

ШАРС

Покращений доступ до якісних публічних послуг (водопостачання, утилізація твердих побутових відходів, ефективність використання енергоресурсів домогосподарствами) у вибраних районах/селищах міського типу/селах.

Органи місцевого самоврядування у вибраних районах/селищах міського типу/селах підвищили свій рівень компетентності в плануванні, бюджетуванні та управлінні наданням публічних послуг у співпраці з громадськими організаціями та приватним сектором.

ШАРС

Вагітні жінки та новонароджені в 4-х областях мають ширший доступ до якісних та ефективних репродуктивних та перинатальних послуг.

У пілотних областях чоловіки та жінки репродуктивного віку обізнані у питаннях статевого та репродуктивного здоров'я, прав та послуг, користуються ними та ведуть здоровий спосіб життя, зокрема під час вагітності жінки.

ДСШЕП

Розроблено ефективні й діючі механізми вирішення питання проблемних кредитів; удосконалено процедури банкрутства; покращено управління державними фінансами.

Поліпшено бізнес-клімат і розширено ринкові можливості для малого та середнього бізнесу.

ДСШЕП

На рівні домогосподарств, житлово-комунального та промислового секторів України запроваджено енергоефективні й екологічно сприятливі технології та фінансові механізми.

Бюджет

9 млн. шв. фр.

8 млн. шв. фр.

12 млн. шв. фр.

20 млн. шв. фр.

Додаток 2

Матриця результатів за напрямками допомоги (станом на січень 2011р.)

Примітка: Контрольні дані будуть зібрані у першому півріччі 2011 р. Протягом чотирьохрічного періоду Матриця результатів за напрямками допомоги буде уточнюватися та удосконалюватися відповідно до змін, що відбуватимуться як у країні, так і в Програмі співробітництва.

Напрямок: Місцеве самоврядування та публічні послуги		
Мета: розширення доступу до публічних послуг, що відповідають потребам населення і надаються органами місцевого самоврядування продуктивно й компетентно.		
(1) Результати Швейцарської програми	(2) Внесок Швейцарської програми	(3) Результати розвитку країни
<p>Результат 1</p> <p>Широкий доступ до якісних послуг для населення (водопостачання, утилізація твердих побутових відходів, енергоефективність житлового фонду) у вибраних районах і містах/селах.</p> <p>Індикатори:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. % користувачів, задоволених послугами у сфері водопостачання, утилізації твердих побутових відходів та енергоефективності житла. 2. % районів (пілотних і непілотних), де запроваджено нові проекти без швейцарського внеску. 3. % населення у селах, передбачених програмою, яке отримало доступ до покращених послуг з водопостачання. 4. Кількість районів/міст, які запровадили комплексну утилізацію твердих побутових відходів.	<p><i>І Проміжні результати/послідовність:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Планування і реалізація місцевих інфраструктурних ініціатив сільських рад і муніципалітетів (щодо водопостачання у сільській місцевості, утилізації твердих побутових відходів та енергоефективності житлового фонду) відповідають основним потребам населення. 2. Процедури з підготовки і запровадження місцевих ініціатив щодо інфраструктури передбачають навчання безпосередньо на робочому місці для органів місцевого самоврядування, в регіонах, охоплених програмою допомоги. Надалі ці процедури мають бути включені до місцевих нормативних документів, що визначають бюджетні витрати органів місцевого самоврядування на послуги населенню. 3. Після того, як відповідні процедури успішно запроваджені та задокументовані, вони пропагуються як передовий досвід серед органів місцевого самоврядування та їх асоціацій для створення/обговорення кращих базових умов на національному рівні. Вони поширюються також в тих районах/містах, що не охоплені програмою допомоги. <p><i>Припущення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Очікувані реформи фінансових відносин, реформа бюджетного кодексу, реформа державного управління та місцевого самоврядування забезпечать більшу фінансову самостійність та здатність приймати рішення на місцевому рівні. • Асоціації органів місцевого самоврядування та НАДУ будуть відігравати активну роль у розповсюдженні передових методів. <p><i>Ризики:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Центральний уряд не бажає передавати фінансову владу на місця. Це зменшить здатність органів місцевого самоврядування підтримувати місцеві ініціативи з розвитку інфраструктури відповідно до встановлених процедур. • Асоціації органів місцевого самовря-	<p>Результат 1</p> <p>Широкий доступ до якісних послуг, що відповідають потребам населення і надаються органами місцевого самоврядування автономно й продуктивно.</p> <p>Індикатори:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Збільшення місцевих бюджетів на 50% у 2014 р. порівняно з 2010 р.. 2. Розширення доступу до ефективного водопостачання, як визначено у ЦРТ 7.1 і 7.2. 3. % цільових перерахувань з центрального на місцевий рівень у 2011-2014 рр. порівняно з нецільовими перерахуваннями.

дування залишаються малозначущими учасниками процесу реформ і популяризації досвіду.

Швейцарська програма розроблена з урахуванням можливості адаптування до різних ступенів передачі влади та моделей передачі фінансових ресурсів органам місцевого самоврядування. Хід реформ оцінюватиметься щорічно і відобразатиметься у річних звітах.

На початку 2012 р. буде проведено оцінку напрямку, щоб проаналізувати ситуацію щодо реформи місцевого самоврядування та визначити, які потрібні зміни/уточнення в діяльності.

Результат 2

Органи місцевого самоврядування у вибраних районах/містах/селах підвищили рівень компетентності у плануванні, бюджетуванні та управлінні для кращого надання послуг населенню спільно з громадськими організаціями та приватним сектором.

Індикатори:

1. Кількість районів та міст/сіл, де запроваджено планування/бюджетування та моніторинг за участі отримувачів послуг, як в проектах ШАРС, так і поза їх межами.
2. % місцевого населення, задоволеного ефективністю, звітністю та оперативністю місцевої влади.

І Проміжні результати/послідовність:

1. У визначених містах/селах/районах запроваджено ефективні процеси планування та бюджетування за участі громадян. Надання спеціальної підтримки новим керівникам-жінкам.
2. Нові навчальні модулі/курси для представників районних/міських/сільських органів влади з питань стандартів ефективного врядування на місцях, планування розвитку на місцевому рівні та управління бюджетними коштами.
3. Ці модулі та перевірені передові методи включені до навчальних програм державних навчальних закладів НАДУ/АМУ для державних службовців і представників місцевого самоврядування. Вони сприятимуть прискоренню процесу реформування на державному рівні.

Припущення:

- Громадянське суспільство може реалізувати свої громадянські права.
- Уряд країни має забезпечити безперешкодні та прозорі фінансові операції на всіх рівнях.
- НАДУ та АМУ активно підтримують процес реформ.

Ризики:

- На заваді участі громадянського суспільства стають різні політичні перешкоди.
- Зменшується роль НАДУ та АМУ.
- Відсутній тиск (з боку громад) на органи місцевого самоврядування щодо прозорого та звітного управління бюджетними коштами.

Діяльність Швейцарської програми спрямована на подолання цих ризиків шляхом політичного діалогу, координації діяльності донорів та поєднання зусиль з ДСШЕП у сфері державних фінансів на основі стимулювання участі громадянського суспільства та раціонального управління бюджетними коштами.

Результат 2

Ефективне і прозоре управління бюджетними коштами на місцевому рівні з метою надання публічних послуг, що відповідають потребам населення, за активної участі громадян.

Індикатори:

1. % річного бюджету органів місцевого самоврядування за участі громадян.
2. Кількість прийнятих місцевих стратегій розвитку та програм надання послуг, запланованих і впроваджених за участю громадян.
3. Кількість міст/районів/областей, які сприйняли методи планування та бюджетування за участю населення.

(4) Напрямки допомоги (Швейцарська програма)

Результат 1:

- Фінансова і технічна допомога селам і містам у сфері водопостачання, утилізації твердих побутових відходів та енергоефективності житлового фонду.
- Конкретний технічний досвід щодо механізмів співфінансування комунальної інфраструктури, планування за участю громад та звітування про надання комунальних послуг.

Результат 2:

- Фінансова, технічна та експертна підтримка навчальних закладів державного управління (НАДУ, АМУ) в удосконаленні їхніх навчальних програм для представників органів місцевого самоврядування з метою підвищення рівня ефективності планування, фінансування, моніторингу та надання послуг населенню.
- Консультації та експертна підтримка національних асоціацій у включенні передових методів до рекомендацій уряду України щодо формування політики та забезпечення пропагування таких методів серед членів асоціацій.
- Політичний діалог та експертна підтримка уряду в розробці політики на основі накопичених передових методів і політичної волі.

(5) Ресурси, партнерство (Швейцарська програма)

Бюджет: 9 млн. швейцарських франків.

Основними партнерами ШАРС з впровадження є ПРООН, Рада Європи та Швейцарський ресурсний центр консультацій та розвитку Skat.

Національними партнерами є Секретаріат Кабінету Міністрів України, Міністерство будівництва та житлово-комунального господарства України, Комітет Верховної Ради України з питань державного будівництва та місцевого самоврядування, Національна Академія державного управління при Президенті України та об'єднання органів місцевого самоврядування.

Координація з іншими донорами: ПРООН, Рада Європи (створення потенціалу, моніторинг місцевого самоврядування), Шведське агентство міжнародного розвитку SIDA (з акцентом на правових та фінансових реформах) та Німецьке товариство технічного співробітництва GTZ (розвиток муніципальних послуг).

Напрямок: Репродуктивне здоров'я

Мета: підтримка України у досягненні адаптованих до потреб країни ЦРТ 4 і 5, що дозволить істотно покращити здоров'я матерів та дітей до 2015 р.

(1) Результати Швейцарської програми

Результат 1

Вагітні та новонароджені у 4 областях мають кращий доступ до якісних та ефективних послуг у сфері репродуктивного/перинатального здоров'я.

Індикатори:

по 4 областях (загальна чисельність міського і сільського населення – близько 6 млн.):

1. % материнської смертності.
2. % дитячої смертності.
3. % нормальних/фізіологічних пологів / сприятливого завершення вагітності (пологи без медичного втручання).
4. % партнерських пологів.
5. % використання сучасних методів у комплексній допомозі при небажаній вагітності.
6. % вагітних, задоволених отриманими родопомічними послугами (якість послуг).
7. % медичного персоналу, який пройшов перепідготовку.

2) Внесок Швейцарської програми

Розширення доступу до якісних послуг сприятиме зниженню рівня материнської та малюкової смертності та захворюваності у 4 областях, які є репрезентативними по кількості як медичних працівників, так і населення (близько 15% від загальної кількості населення України). Це суттєво сприятиме подальшій модернізації послуг на державному рівні.

І Проміжні результати/послідовність:

1. Горизонтальне розповсюдження: Швейцарська програма сприятиме підвищенню якості, організації та управління перинатальних послуг у чотирьох областях і комплексної допомоги при небажаній вагітності у вибраних закладах шляхом поширення моделей, розроблених у період запровадження попередньої стратегії, з 23 до 71 району. Досвід здобутий у пілотних районах поширюватиметься на національному рівні шляхом проведення конференцій і телемедицини.
2. Вертикальне розповсюдження: національну нормативну базу буде оновлено, а створені моделі введено у навчальні програми НМАПО та затверджено МОЗ для використання в масштабах країни.

(3) Результати розвитку країни

Результат 1

Вагітні та новонароджені в Україні мають кращий доступ до якісних та ефективних послуг у сфері репродуктивного і перинатального здоров'я.

Запроваджені сучасні перинатальні технології для матерів та дітей.

Індикатори:

1. Материнська смертність (на 100000 пологів) зменшилася з 23,9 (у 2001 р.) до 13,0 (у 2015 р.) ЦРТ.
2. Дитяча смертність (на 1000 народжених живими) зменшилася з 11,3 (2001) до 9,3 (2015) ЦРТ.
3. Затвердження та послідовне впровадження державної демографічної політики та політики з питань репродуктивного здоров'я (Концепція розвитку перинатальної допомоги).

3. Функціональне розповсюдження: комплексна перинатальна допомога буде доповнена відповідними інноваціями та тренінгами з питань механізмів переспрямування і антенатальної допомоги.

Припущення:

- Реформу системи охорони здоров'я буде проведено, як це передбачено в ПЕР. Це приведе до підвищення ефективності управління якістю та сприятиме запровадженню і популяризації вже розроблених моделей.
- МОЗ активно пропагуватиме створені моделі та інтегруватиме їх у національну нормативну базу.

Ризики:

- Реформа системи охорони здоров'я відкладається або припиняється; МОЗ не затверджує нові моделі.
- Місцеві бюджети не мають коштів для покращення інфраструктури та обладнання на вторинному рівні через тривалу фінансово-економічну кризу.
- Відсутність людських і фінансових ресурсів може негативно вплинути на поширення досвіду на національному рівні, навіть за умови оновлення нормативної бази.

Результат 2

Чоловіки і жінки репродуктивного віку в пилотних областях добре обізнані в питаннях статевого та репродуктивного здоров'я, правах і послугах; користуються такими правами й послугами та ведуть здоровий спосіб життя, особливо під час вагітності.

Індикатори:

1. % використання сучасних контрацептивів.
2. % зменшення захворювань, що передаються статевим шляхом.
3. % жінок, обізнаних з ознаками ускладнення вагітності.
4. % жінок, які приймають фолієву кислоту в першому триместрі вагітності.

І Проміжні результати/послідовність:

1. ШАРС пропагуватиме статево та репродуктивне здоров'я та здорову вагітність, зосереджуючись на 4 областях; розроблені інформаційні та рекламні матеріали стануть доступними для подальшого розповсюдження по всій країні.

2. Тісне співробітництво з МОЗ та координація з іншими донорами сприятимуть поширенню інформації в національних масштабах.

Припущення:

- Здоров'я матерів та дітей залишиться одним з державних пріоритетів.

Ризики:

- Тема статевого та репродуктивного здоров'я (аборти, контрацепція) може бути заполітизована. Це може поставити під загрозу широке розповсюдження інформації.

До уваги: здорова вагітність сприятиме поліпшенню здоров'я матерів та новонароджених, див. Результат розвитку країни 1.

Результат 2

Чоловіки і жінки репродуктивного віку добре обізнані в питаннях статевого і репродуктивного здоров'я, прав та послуг, користуються такими правами й послугами та ведуть здоровий спосіб життя.

Індикатори:

1. % використання сучасних контрацептивів.
2. % зменшення інфекцій, що передаються статевим шляхом.
3. % жінок, обізнаних з ознаками ускладнення вагітності.
4. % жінок, які приймають фолієву кислоту в першому триместрі вагітності.

(4) Напрямки допомоги (Швейцарська програма)

Результат 1:

- Поширити створену модель інтегрованої перинатальної допомоги на всі 71 райони в 4 областях.
- Підвищити рівень регулювання, функціонування, організації, управління та моніторингу системи перинатальної допомоги.
- Доповнити примірний перелік перинатальних послуг питаннями про механізми переспрямування та вдосконалити національні/місцеві норми.
- Запровадити і сприяти використанню інструментів і методів управління та моніторингу, в т.ч. технологічного менеджменту в охороні здоров'я.
- Підвищити якість надання перинатальних послуг.
- Доповнити комплексну перинатальну допомогу навчальними модулями з механізмів переспрямування та антенатальної допомоги, розробленими спільно з НМАПО.
- Запровадити у навчальну програму післядипломної/безперервної медичної освіти підхід на основі "eLearning / eHealth" та заохочувати застосування телемедицини.
- Запровадити інструменти управління якістю.

Результат 2:

- Провести кампанії зі сприяння здоров'ю, міжособові та у засобах масової інформації.
- Доповнити національні інформаційні кампанії, спрямовані на підвищення рівня поінформованості з питань репродуктивного здоров'я.

(5) Ресурси, партнерство (Швейцарська програма)

Бюджет: 8 млн. швейцарських франків.

Основними партнерами ШАРС у цій сфері є Швейцарський інститут тропічної медицини та громадського здоров'я (що має великий досвід у зміцненні системи охорони здоров'я, з особливим наголосом на розвитку перинатальної допомоги), ВООЗ та ЮНІСЕФ (що мають міцні позиції в лобюванні та спілкуванні з МОЗ) і місцеві НДО (які забезпечують місцеву участь та сталий розвиток).

Основними українськими партнерами є Міністерство охорони здоров'я України та Національна медична академія післядипломної освіти. МОЗ запрошується очолити наглядові ради всіх проектів, з метою забезпечення їх гармонізації та управління.

Забезпечується ефективна координація з іншими донорами у сфері репродуктивного здоров'я та координація з іншими напрямками допомоги ШАРС.

У разі впровадження реформ системи охорони здоров'я Світовий банк стане важливим партнером у цьому напрямку.

Напрямок: фінансова та економічна стійкість

Мета: поліпшення базових економічних умов та зміцнення здатності реагувати на кризу; сприятливі можливості для працевлаштування та кращі ринкові умови для приватного сектору.

(1) Результати Швейцарської програми	(2) Внесок Швейцарської програми	(3) Результати розвитку країни
<p>Результат 1</p> <p>Створено дійові та ефективні механізми розв'язання питань проблемних кредитів, спрощено процедуру банкрутства, вдосконалено управління бюджетними коштами.</p> <p>Індикатори:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Кількість прийнятих законів чи нормативних документів з вирішення питання проблемних активів. 2. Кількість агенцій з питань неплатоспроможності та банкрутства, які впроваджують рекомендації проекту. 3. Кількість фінансових установ, які покращили роботу з проблемними кредитами та управління ризиками. 4. Кількість фінансових установ, які впроваджують рекомендації з питань заборгованості. 5. Кількість покращених/виключених згідно з рекомендаціями норм/процедур. 6. Позитивна динаміка таких показників, як CFAA і PEFA.	<p><i>І Проміжні результати/послідовність:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Вдосконалення законодавчої бази дасть можливість розробити ефективніші механізми розв'язання питань проблемних кредитів та спростити процедуру банкрутства. 2. Краще розуміння ефективного кризового менеджменту сприятиме ефективному моніторингу та управлінню ризиками фінансовими установами. 3. Покращення роботи пілотних фінансових установ до вище середньоринкових показників створює додатковий демонстраційний ефект у фінансовому секторі. 4. Технічна експертна допомога НБУ та Міністерству фінансів України через міжнародні фінансові установи сприятиме стабілізації та підвищенню рівня управління державними фінансами. <p><i>Припущення:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • Уряд України та Верховна Рада затвердять і запровадять пропонувані зміни до законодавства з питань проблемних кредитів, неплатоспроможності та ін.	<p>Результат 1</p> <p>Створено сталу фінансову систему як одну з передумов економічного зростання країни (ПЕР 2010 – 2014).</p> <p>Індикатори:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Зменшення до 2014 року частки проблемних активів у портфелях банків до 5%. 2. Збільшення середнього розміру власного капіталу банків мінімум удвічі до 2014 року. <p>Окремі етапи реформ:</p> <ul style="list-style-type: none"> • підвищити рівень незалежності, підзвітності та прозорості НБУ, цілі закріплення пріоритетів діяльності НБУ; • вибрати і запровадити модель реструктуризації проблемних активів; • внести поправки до законодавства та судової практики щодо захисту прав кредиторів та виконання позичальниками своїх зобов'язань; • індикатори удосконалити нормативи,

- Економічно-фінансова ситуація є досить стабільною для вжиття очікуваних посткризових заходів.
- Уряд України прагне провести реформи, спрямовані на оздоровлення ринку та врядування.

Ризики:

Імовірне поглиблення фінансово-економічної кризи може стимулювати накопичення надмірного обсягу проблемних кредитів у банках у період до одержання позитивних результатів від надання допомоги.

які обмежують ризики діяльності фінансових установ;

- посилити жорсткість вимог до управління ризиками, прозорості діяльності й розкриття інформації учасниками фінансового ринку, в т.ч. інформації про кінцевих власників фінансових установ, посилити відповідальність за використання службової інформації;
- вдосконалити систему пруденційного нагляду за діяльністю фінансових установ, запровадити систему пруденційного нагляду для всіх фінансових установ на консолідованій основі;
- запровадити міжнародні стандарти фінансової звітності (МСФЗ) для всіх фінансових установ;
- приватизувати банки, рекапіталізовані за участі держави.

Результат 2

Покращені умови ведення бізнесу та ринкові умови для малих і середніх підприємств.

Індикатори:

1. Кількість малих і середніх підприємств, які повідомляють про зміну процедур в результаті отриманої інформації.
2. Підвищення рівня економічної стабільності органу з сертифікації органічного виробництва.
3. Збільшення обсягів торгівлі сертифікованою органічною продукцією.
4. Більший асортимент органічних продуктів на внутрішньому / зовнішньому ринках.
5. Зменшення кількості адміністративних процедур для підприємств.
6. Сукупні заощадження приватного сектору в результаті зменшення адміністративного тягаря.

І Проміжні результати/послідовність:

1. Доступ до практичної інформації з кризового менеджменту зміцнить становище малих і середніх підприємств по всій Україні, забезпечуючи їм можливість для подолання кризи.
2. Розробка і вдосконалення стандартів сертифікації, процесів контролю якості та торговельних марок підвищить конкурентоспроможність та забезпечить більші можливості для підприємств-новаторів, наприклад, в органічному сільському господарстві, виноробстві.
3. Ефективне управління ризиками у сфері санітарних і фітосанітарних заходів, а також відповідність європейським стандартам збільшать експортні можливості для малих і середніх підприємств в Україні.

Припущення

- Економіка України відновить динаміку зростання та забезпечить можливості для розвитку малого і середнього бізнесу.
- Згідно з ПЕР, запроваджені реформи спрямовані на покращення умов для бізнесу.

Ризики

- Законодавство, що стосується органічного сільського господарства, не прийняте, і це дозволяє маркувати несертифіковану продукцію як "органічну" на внутрішньому ринку.
- Нове законодавство обмежує послуги з сертифікації, які можуть надавати приватні компанії, та вводить державну монополію на сертифікацію.

Результат 2

Кращий бізнес-клімат і більша конкурентоспроможність бізнес-сектору веде до прискореного економічного розвитку та міжнародної економічної інтеграції України (ПЕР 2010 – 2014 рр.).

Індикатори:

1. 10 % органічної продукції у валовому с/г виробництві до 2015 р. (Державна цільова програма розвитку сільського господарства).
2. Вища конкурентоспроможність сільськогосподарської продукції та її відповідність міжнародним стандартам якості та безпеки.
3. До 2012 р. підвищення на 40 позицій місця України у складеному СБ рейтингу ведення бізнесу за простотою ведення бізнесу та у рейтингу глобальної конкурентоспроможності країни.
4. Забезпечення річного приросту прямих іноземних інвестицій в розмірі 0,5 млрд. доларів США та досягнення 77 млрд. доларів США ПІІ в українську економіку до 2014 р..

Окремі етапи реформ:

- скорочення видів діяльності, що підлягають ліцензуванню;
- істотне скорочення видів діяльності та робіт, що потребують дозволів, в т.ч. скасування обов'язкової сертифікації послуг;
- запровадження "заявного принципу" у видачі дозвільних документів;
- поділ функцій стандартизації, контролю відповідності та ринкового нагляду (прийняття Закону про ринковий нагляд та внесення змін до чинних законів про стандартизацію);
- внесення змін до Закону про акреди-

тацію з метою посилення повноважень національного органу акредитації та сприяння його міжнародному визнанню; прийняття законів про загальну безпеку продукції та відповідальність за збиток, завданий дефектною продукцією;

- визнання технічних стандартів ЄС, гармонізація системи технічного регулювання відповідно до директив ЄС, скасування застарілих ДСТУ (державних стандартів);
- регламентування перевірок: скорочення кількості контрольних органів, розподіл підприємств за зонами ризику;
- приведення систем контролю якості продовольчих продуктів, в т.ч. сертифікатів, узгоджень, висновків та інших документів у відповідність з директивами ЄС.

(4) Напрямки допомоги (Швейцарська програма)

Результат 1:

- Допомагати уряду та приватному сектору в розробці стратегії пошуку ринкового розв'язання питання проблемних активів.
- Створювати сприятливі умови для розв'язання питань проблемних кредитів, неплатоспроможності та проблемних активів, а також підвищити дієдатність адміністраторів у справах про неплатоспроможність.
- Підвищити ефективність управління проблемними кредитами та ризиками щонайменше у чотирьох фінансових установах, забезпечивши демонстраційний ефект в секторі.
- Забезпечити технічне сприяння з боку МФУ, головним чином МВФ, для підвищення рівня управління державними фінансами та/або створення належних рамкових умов для фінансового сектору.

Результат 2:

- Забезпечити прямі приватні інвестиції у малий і середній бізнес для створення робочих місць та економічного зростання.
- Створити стабільний, професійний український сертифікаційний орган.
- Підтримувати створення сертифікованих сталих ланцюгів виробництва та збуту органічної продукції шляхом надання ринкових послуг та створення належних рамкових умов.
- Забезпечувати кращий доступ до ринків через Швейцарську програму сприяння імпорту SIPPO, а також стимулювати інвестиції у приватний сектор за допомогою Фонду для новостворених підприємств.
- За допомогою місцевих партнерів організувати тренінги з управління ризиками та зменшення собівартості для середнього та малого бізнесу, забезпечити ефект поширення досвіду.
- Покращити умови господарювання, диверсифікацію експорту та інтеграцію в міжнародну торгівлю.
- Забезпечити належний рівень управління ризиками у сфері санітарних та фітосанітарних заходів.
- Забезпечити належний рівень управління якістю в галузі виноробства.

(5) Ресурси, партнерство (Швейцарська програма)

Запланований бюджет: 12 млн. швейцарських франків.

Основні партнери: Міжнародна фінансова корпорація (МФК), Науково-дослідний інститут органічного сільського господарства (FiBL), МВФ/СБ та Федеральне відомство Швейцарії з сільського господарства (виноробство).

Основними національними партнерами є Міністерство економіки та торгівлі України, НБУ та Асоціація українських банків. Міністерство сільського господарства та продовольства України запрошується очолити наглядову раду органічного проекту з метою забезпечення гармонізації та узгодження.

Організується ефективна координація з МВФ/СБ та USAID у зміцненні фінансового сектору. Ініціативи в органічному секторі будуть скоординовані з Програмою ООН щодо довкілля ЮНЕП, з посольством Нідерландів та іншими активними донорами.

Напрямок допомоги: Стале використання енергоресурсів

Мета: сприяти поліпшенню якості життя, сталому економічному розвитку та зменшенню викидів парникових газів в Україні.

(1) Результати Швейцарської програми

Результат

Енергоефективні й безпечні для довкілля технології та фінансові механізми запроваджені в житлово-комунальному та промисловому секторах в Україні.

Індикатори:

1. Кількість введених в дію рекомендованих нормативно-правових актів.
2. Кількість офіційних звернень об'єднань співвласників багатоквартирних будинків/ компаній з управління житловим фондом стосовно отримання кредитів на покращення енергоефективності будівель.
3. Кількість багатоквартирних будинків, які зменшили споживання енергії.
4. Кількість фінансових установ, які надають кредити на підвищення енергоефективності житлових будинків.
5. Кількість підприємств, які запроваджують технології більш чистого виробництва.
6. Ступінь самофінансування Центру більш чистого виробництва.
7. Обсяг фінансування з метою сприяння підвищення енергоефективності житлового фонду.
8. Обсяг економії енергоресурсів завдяки інвестиціям в комунальну інфраструктуру.
9. Зменшення інтенсивності забруднення в промисловому секторі завдяки запровадженню ресурсоефективного і більш чистого виробництва.
10. Запобігання викидам парникових газів.

2) Внесок Швейцарської програми

І Проміжні результати/послідовність:

1. Створити Центр більш чистого виробництва для сприяння інвестиціям в технології ресурсоефективного і більш чистого виробництва (RECP) та організувати навчання українських спеціалістів з питань підтримки приватного сектору.
2. Модернізувати мережу тепlopостачання хоча б в одному пілотному місті.
3. Розробити законодавство та налагодити співпрацю з фінансовими установами в напрямку розширення доступу до фінансів для інвестицій в реконструкцію житлового фонду для покращення його енергоефективності.

Припущення

- Тарифи на енергоносії будуть продовжувати зростати, наближаючись до фактичної вартості.
- Фінансові установи вийдуть з кризового стану та досягнуть рівня, на якому підтримуються нові можливості для інвестування, наприклад, у заходи для покращення енергоефективності житлового фонду.

Ризики

- Підвищення тарифів на комунальні послуги та енергоносії затримується з політичних причин, зменшуючи рентабельність інвестицій в енергоефективність.
- Корупція та бюрократичні перешкоди для інвестицій в інфраструктуру можуть призводити до затримки надання допомоги.
- Відсутність фінансових інструментів для запровадження ресурсоефективного та більш чистого виробництва.

(3) Результати розвитку країни

Результат

Вища енергоефективність обумовлює поліпшення житлових умов, сталий економічний розвиток та зменшення викидів парникових газів.

Індикатори:

1. Зменшення енергоємності в Україні на 20% до 2015 р. (Енергетична стратегія України на період до 2030 року).
2. Питома енергоефективність економіки підвищена на 20% до 2014 р..
3. Тарифи для домогосподарств доведені до економічно обґрунтованого рівня до кінця 2012 р..
4. Рівень сплати населенням за житлово-комунальні послуги складає не менше 95%.
5. Нормативна база з енергозбереження відповідає міжнародним стандартам.
6. Кількість об'єднань співвласників багатоквартирних п'ятиповерхових і вищих будинків досягла 70%.
7. Частка застарілих та аварійно небезпечних систем тепlopостачання зменшилася з 15,7% до 12%.

Окремі етапи реформ:

- запровадити енергозберігаючі технології в галузі виробництва і передачі енергії;
- запровадити програму встановлення лічильників спожитої електроенергії, газу та тепла (див. Загальнодержавну програму реформування і розвитку житлово-комунального господарства);
- підвищення рівня платіжної дисципліни через впровадження на законодавчому рівні економічної відповідальності за затримку оплати наданих послуг;
- довести тарифи для домогосподарств до економічно обґрунтованого рівня, паралельно запровадивши систему цільової допомоги для найбільш вразливих верств населення;
- повний перехід від моделі єдиного покупця до моделі прямих договорів і збалансованого ринку з поступовим відкриттям ринку для кваліфікованих споживачів;
- технічне переоснащення та підвищення ефективності використання ресурсів у житлово-комунальному секторі;
- обов'язкове запровадження об'єднань співвласників багатоквартирних будинків.

(4) Напрямки допомоги (Швейцарська програма)

- Підтримувати українські комерційні банки в розвитку та маркетингу фінансово сталих енергоефективних кредитних продуктів, призначених для об'єднань співвласників багатоквартирних будинків та компаній з управління житловим фондом, з метою підвищення енергоефективності житлових будинків.
- Співпрацювати з органами державної влади в питаннях підготовки/внесення змін до законодавства щодо енергоефективності житлового фонду (в т.ч. постанов НБУ), забезпечуючи доступ до фінансування для житлового сектору з метою підвищення рівня його енергоефективності.
- Підвищувати рівень поінформованості з питань енергоефективності та відновлювальних джерел енергії на трьох рівнях (населення, підприємства та органи влади) для підвищення рівня життя, забезпечення економічного розвитку та реагування на зміни клімату.
- Сприяти підвищенню енергоефективності та використанню відновлювальних джерел енергії через інвестиції в комунальну інфраструктуру, створюючи в такий спосіб приклади для наслідування іншими містами.
- Створити Центр більш чистого виробництва для запровадження енергоефективних технологій у промисловості, підвищення продуктивності та дотримання вимог природоохоронного законодавства.

(5) Ресурси, партнерство (Швейцарська програма)

Запланований загальний бюджет: 20 млн. швейцарських франків.

Основні партнери: Міжнародна фінансова корпорація (МФК), Організація Об'єднаних Націй з промислового розвитку (ЮНІДО), швейцарські організації, а також ЄБРР в управлінні Рахунком ядерної безпеки / Чорнобильським фондом "Укриття".

Міністерство будівництва та житлово-комунального господарства України, Міністерство економічного розвитку і торгівлі України та Міністерство екології та природних ресурсів України запрошуються співочолити наглядові ради проектів для забезпечення координації та узгодження діяльності.

Буде налагоджена ефективна координація діяльності з іншими донорами в галузі раціонального використання енергоресурсів та поєднання зусиль з іншими напрямками роботи ШАРС/ДСШЕП.

Додаток 3

Система моніторингу Стратегії співробітництва

Вступ

Стратегія співробітництва Швейцарії в Україні на 2011-2014 рр. передбачає систематичний і постійний моніторинг, головними цілями якого є:

- Поточний облік результатів шляхом безпосереднього звітування Швейцарського бюро співробітництва у Києві (ШБС) перед штаб-квартирами ШАРС і ДСШЕП.
- Управління програмою з метою забезпечення відповідності, ефективності та дієвості стратегії.
- Навчання на різних рівнях, а саме: як частина взаємодії між ШБС і його партнерами в Україні, всередині колективу ШБС (директор Бюро та координатори програм в Україні), а також між ШБС в регіоні СНД та між ШБС і штаб-квартирами ШАРС і ДСШЕП. Навчання охоплює як результати, так і впровадження програм.

ШБС відповідає за чинну систему моніторингу, але до процесу моніторингу залучаються і партнери (-виконавці), що також братимуть участь у вимірюванні результатів, звітуючи за проектами.

У моніторингу Стратегії співробітництва існує три рівні спостереження:

- 1) Результати розвитку країни, в т.ч. загальна ситуація в країні та ситуація на різних напрямках.
- 2) Результати Швейцарської програми співробітництва, тобто внесок Швейцарської програми (результати та підсумки діяльності Програми) в результати розвитку в Україні (результати та підсумки в країні).
- 3) Управління Програмою з боку Швейцарського бюро співробітництва.

Інструменти моніторингу

Моніторинг ситуації в країні та на відповідному напрямку → моніторинг рівня 1

Моніторинг ситуації в країні зосереджено на таких напрямках: (а) загальні тенденції розвитку / процеси змін на рівні держави та (б) основні чинники, які сприяють цим процесам або стримують їх. Так званий MERV є стандартним інструментом, який ШАРС використовує для моніторингу загальних змін у конкретному середовищі. Він розробляється ШБС один раз на рік на основі відповідних та надійних джерел інформації, таких як звіти ЄС, ООН та інших міжнародних організацій, міжнародних та місцевих ЗМІ, посольства Швейцарії, НДО, офіційної статистики уряду України, а також інформації, отриманої в ході моніторингу фінансованих Швейцарією проектів.

Для ефективного управління Швейцарською програмою необхідний постійний моніторинг ситуації у відповідних сферах за напрямками діяльності ШАРС і ДСШЕП. Моніторинг процесів змін на рівні конкретного напрямку співпраці доповнює MERV. Це дає ШБС можливість пристосовувати управління Стратегією до нових обставин та, за потреби, вносити зміни до Швейцарської програми співробітництва. Таким чином, моніторинг ситуації гарантує збереження актуальності Стратегії та її ефективний внесок у розвиток країни.

Матриця результатів за напрямками допомоги → для моніторингу рівнів 1 і 2

Швейцарська програма лежить в основі моніторингу Стратегії співробітництва. Термін "Програма" включає в себе сукупність проектів і тематичних програм, які підтримуються ШАРС і ДСШЕП в Україні (на чотирьох пріоритетних напрямках). Нові проекти повинні відповідати розробленій структурі результатів за напрямками допомоги та цілям Стратегії співробітництва. Для кожного напрямку допомоги було розроблено детальну матрицю результатів (див. Додаток 2). В ній є посилання на перший рівень спостереження, тобто заплановані результати

розвитку країни, зазначені у Програмі економічних реформ на 2010-2014 рр. та в інших національних програмних документах.

Моніторинг на рівні Швейцарської програми означає перевірку за такими складовими:

- прогрес у досягненні запланованих результатів Програми та підсумки її діяльності;
- прогрес у досягненні запланованих показників розвитку країни (результати та підсумки) або їх перегляд, якщо вони змінилися чи вже не діють;
- внесок Програми в досягнення результатів розвитку країни (конкретизація такого внеску).

Основним інструментом звітування на цьому рівні спостереження є річний звіт, який готує ШБС щосені. У звіті відображаються як досягнуті результати та підсумки діяльності Програми, враховуючи і наскрізні теми, так і інформація про економічну ефективність та рентабельність. Звичайно, результати швейцарської програми можна розглядати лише як внесок у загальний розвиток України, оскільки головними учасниками процесу досягнення поставлених країною цілей є українські владні структури та громадяни.

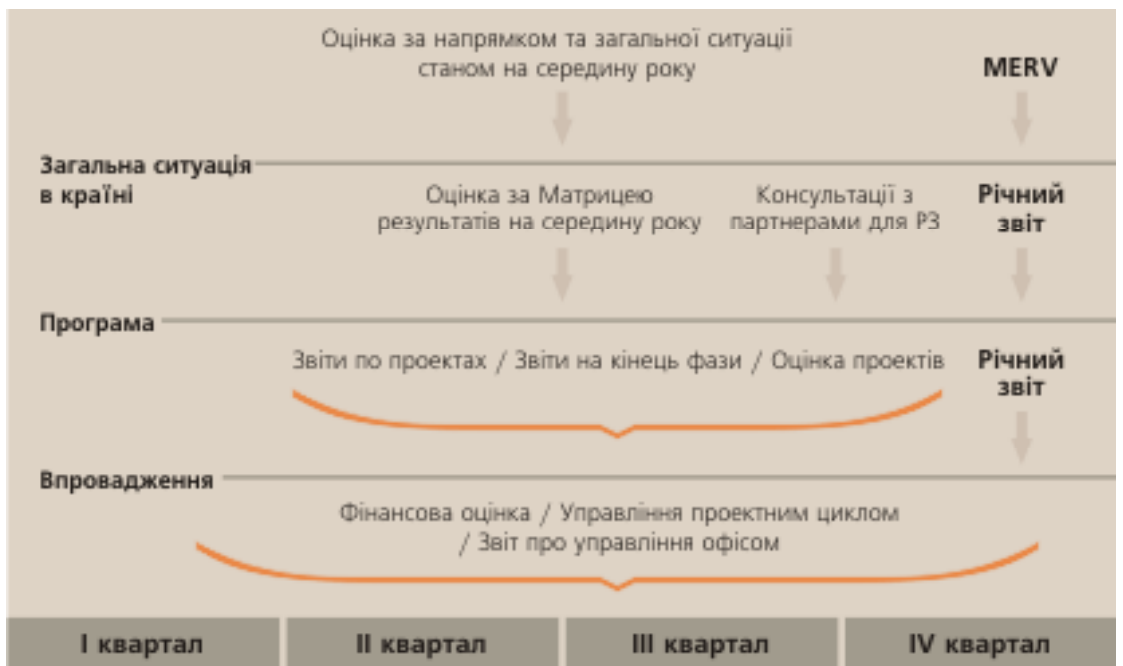
У першому півріччі 2011 р. буде розроблено таблицю для збору всіх даних моніторингу та інформації за всіма напрямками допомоги.

Цикл моніторингу

Моніторинг – постійне завдання, яке ШБС здійснює спільно з партнерами-виконавцями, проте є й чітко визначені періоди, коли слід оцінювати розвиток ситуації, виконання Програми та управління процесом і доповідати про результати.

Щоразу коли трапляються істотні зміни (наприклад, з'являються нові рушії чи стримуючі фактори) або виявляються показники, що більш точно характеризують досягнення Програми, в ході оцінки Швейцарської програми, в середині року (зазвичай, щороку в червні) або в ході середньострокової оцінки стратегії співробітництва (яку буде проведено восени 2012 р. як частину роботи з підготовки річного звіту за 2012 р.), може бути прийняте рішення про внесення відповідних змін до запланованих показників за напрямками надання допомоги.

На схемі внизу зображено річний цикл моніторингу Стратегії співробітництва та зазначено найважливіші віхи:

Редактори та видавці

Федеральний Департамент закордонних справ (EDA)

Швейцарська агенція розвитку та співробітництва (ШАРС/SDC)

3003 Берн

Швейцарія

www.deza.admin.ch

Федеральний Департамент Швейцарії з економічних питань

Державний секретаріат Швейцарії з економічних питань (ДСШЕП/SECO)

3003 Берн

Швейцарія

www.seco-cooperation.admin.ch

Швейцарське бюро співробітництва в Україні (ШБС)

Київ

Україна

kyiv@sdc.net

<http://www.swiss-cooperation.admin.ch/ukraine>

Дизайн

Сергій Степчук

Фотографії

Олександр Кадніков, Віталій Сокур, УНІАН,
фотографії, надані партнерами-виконавцями проектів

Публікацію можна отримати:

info@deza.admin.ch

Це видання українською мовою можна також отримати: kyiv@sdc.net

Упорядники

Швейцарська агенція розвитку та співробітництва (ШАРС/SDC)

Співробітництво зі Східною Європою

Державний секретаріат Швейцарії з економічних питань (ДСШЕП/SECO)

Економічне співробітництво та розвиток

Берн, 2011